

Anerkningen om landssviksakene

105132

uten hjemmel i Grunnloven?

Professor Jon Skeie har tilstillet Stortingets justiskomite følgende:

Ved provisorisk anordning av 16.februar 1945 er det for behandlingen av "landssviksaker" gjort inngripende forandringer i straffeprosessen. Jeg skal her bare nevne de viktigste:

1. Lagmannsretten skal i disse saker bestå av tre embedsdommere og fire domsmenn, lagretten (juryen) er med andre ord fjernet.
2. Straffeprosessaloven bestemmer at en tiltale for lagmannsrett ikke uten siktedes samtykke kan reises før hele anklagegrunnet er gransket av en domstol (rettslig forundersøkelse). Denne garanti mot en forhastet anklage for grove forbrytelser er opphevet, påtalemyndigheten kan reise tiltale for hvilken som helst forbrytelse bare på grunnlag av en politirapport.
3. En domfelts adgang til å få en herreds- eller byrettadom prøvd for lagmannsrett er i alle tilfelle betinget av samtykke fra Høyesteretts Kjæremålsutvalg. Og utvalgets rett til å gi samtykke er så begrenset at den fornyede prøvelse i de fleste tilfelle er utelukket. "Samtykke skal bare gis når det er sannsynlig at skyldspørsmålet er uriktig avgjort eller særlige grunner ellers tilsier det."

(Prg.25) Utvalget har i regelen ikke det nødvendige grunnlag for en erklæring om at avgjørelsen i skyldspørsmålet er uriktig.

Det er etter min oppfatning åpenbart at en anordning av dette innhold ikke har noen hjemmel i Grunnloven (prg.17). Den ofte omtalte Elverums-fullmakt kan ikke anføres som lovgivningsgrunnlag. Heller ikke kan det være tale om en konstitusjonell nødrett, det ville jo ikke bli tale om å anvende de nye prosessregler før Norge var blitt fritt, med andre ord før Stortinget kunne komme sammen.

Jeg går ut fra at Høyesterett må tilsidesette disse bestemmelser. For å hindre tidsaspilde på ugyldig rettergang bør lovgivningsmakten prøve denne anordning. Og jeg kan ikke tro, at Stortinget vil godkjenne de nevnte brudd på vår gamle, prøvede rettergangsmåte i straffesaker. Vi skulle vel no være kommet bort fra nazi-angrepet på juryen. Nettopp i landsviksakene, de uhyggeligste vi har hatt i vår historie, skulle det være en særlig grunn til å bevare den garanti som ligger deri at 10 lagrettemenn som rådslår og beslutter, uavhengig av en embetsdommers påvirkning, treffer avgjørelsen i skyldsspørsmålet.

A r b ø d i g s t

Jon Skeie

(sign.)